

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetési ára: Egész évre 15 K. Negyedévre 3-80 K. Tanítóknak, jegyzőknek 12 K.
Egy szám ára 30 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilvántartás soronként 80 fillér.

Ellenségeink offenzívája

Az entente egyszerre kezdett támadásba az olasz fronton és a nyugati harctéren. Az egységes vezetés, amelyet tőlünk tanultak, egyidőben parancsolta döntő rohamra az olasz, angol, francia, amerikai hadseregeket frontjaink ellen. Az olasz fronton főként magyar ezredek, így a 82-ik székely ezred kipróbált vitézsége folytán, amely ezekben a harcokban is feltündökölt, még kezdeti sikereket sem ért el az első napokban az ellenség támadása. A nyugati fronton a németek mozgósítását alakították át az állóharczot és a német legfőbb hadvezetőség kötelességének tartja, hogy inkább terepet áldozzon, mint emberéletet és egyes pontokon visszavonulást rendelt el.

Ebben a megrendítően nagyarányú és minden képzeletet felül muló nagy tusakodásban a német hadvezetőség ilyen elhatározása nem kelthet meglepetést, mert hiszen megszállott, hódított területből könnyű feláldozni is és a legfőbb cél nem területhódítás, hanem az ellenséges haderő gyengítése és szétmorzsolása. Az ellenséges jelentésekből is kitetszik, hogy ezeket a hadmozdulatokat a német hadsereg tervszerűen hajtja végre és ha meg is kell gyászolni minden egyes embert, a veszteségek a csata méreteihez képest nem nagyok. A német offenzívák fogoly- és ágyubeli zsákmányához mérten az amerikai, angol, francia jelentésekben szereplő számok kicsinyek és a német gyalogság, tüzérség ugyanazzal a hűséggel és hősiességgel állja ezeket a küzdelmeket, amellyel annyi harctéren, annyi csatában szerzett babért a német zászlókra. A vezetés olyan férfiak között van, akikre megnyugvással, bizalommal tekint a német haza és Németország minden szövetségese és alkalmasint nemcsak biztatás, szónoki frázis, amikor az ellenséges országok hadvezérei, államférfiai, katonai szakértői is arról beszélnek, hogy a veszély és válság napjai nem multak el az ententera nézve. Az állóharcz mozgó harcczá alakult és a hetekig tartó csaták korában bizalommal várhatjuk ennek a mérkőzésnek végső kimenetelét is. Azokat a veszteségeket, amiket az ellenség ezekben a támadásokban szenved, még az amerikai segítséggel együtt is bajos lesz kipótolni és a német hadvezetőség úgy véli, hogy a saját veszteségek aránytalanul kisebbek. Az állóharczok nem hoztak döntést, talán a nagy mozgó csata eljuttatja a háborút arra a pontra, ahonnan nincs tovább.

Ez egész világ feszült figyelemmel várja a nagy tusa végső kimenetelét és a változó esélyű harcok közben — így jelentették —

semleges államokban azon gondolkodnak, hogy nem lenne-e a mostani idő alkalmas arra, hogy diplomáciai téren közelebb hozzák egymáshoz a hadviselőket. Pszichológiailag és politikailag érthető ez a törekvés, mert a közeledés hajlandósága inkább megvan mindkét félben, ha az erők többé-kevésbé egyensúlyban tartják egymást, mint olyan periodusában a háborúnak, amikor a mérleg nyelve erősen egyik fél felé mutat. Fájdalmas és tragikus, hogy négy év páratlan harcrai, erőfeszítései után a katonai erőpróbának a mostani állomáshoz is elértünk, de bizonyos, hogy az arányaiban mindent felülmúló mérkőzés közelebb hoz bennünket a békéhez.

Nem a mi mulasztásunk, készségünk miatt kell ezeket a harcokat vívni, hanem azok háborus akarata miatt, akik életünkre törnek. A mostani csaták kimenetelére sem lehet más, mint újabb bizonyosága legyőzhetetlen életerőnknek és a nagy harcok tanulsága gyanánt ez a meggyőződés talán behatol azoknak a népeknek lelkébe is, amelyekkel ma még ellenséggként állunk szemben, nehéz harcokat vívunk.

A harcok eredménye, kimenetelére nem kétséges. Amíg hazánkat és házunkat védjük, nem fog ki lélekzetünk — mondta egy német kancellár. És a német hadsereg bizonyosságát adja e mondás igazságának.

Székelyudvarhely ünnepe.

— A polgármester bejelenti Bartha Albert vezérkari alezredest 250.000 koronás adományát. —

Ő Felsőge a magyar király születése napján Székelyudvarhely város képviselőtestülete díszközgyűlést tartott, melyet még külön jelentőséggel az a körülmény, hogy ezen a gyűlésen jelentette be Szombatfalvy Majthényi dr. polgármester Bartha Albert vezérkari alezredestnek egy, Székelyudvarhelyen létesítendő árvaház részére, a Margit szigeti hadikiállítás jövedelméből felajánlott 250 ezer koronás adományát.

Most a katona nem külön emberfajta, hanem puskás, szuronyos paraszt és lateinor, a magyar nemzet védekezésére felkészült fia, s ennélfogva a hősi halált haltak fia nem csak a hadseregtől várhatnak kegydíjat, hanem követelhetnek megbecsülést, élethez való segítséget, emberhez méltó életet és támasznyújtást attól a néptől is, a melyből valók és a melyért édesapjuk feláldozta életét. Ezt az igazságot, ezt a mélyszéges szociális, egyben hazafiai kötelességet mutatta meg Bartha Albert, ez a kemény karu, de megértő lágy szívű katona, a mikor a háboruban mindig első helyen vérző székelység árvái részére Székelyudvarhelyen egy hadiárvaháznak votette meg nemes lelkű adományával alapját.

A város képviselőtestülete megértő készséggel fogadta a polgármester bejelentését és hosszasan, meleg lelkesedéssel, szívből jövő ovációval ünnepelte a nagy katonát, ki a polgármester meghívása folytán az ünneplő gyűlésen megjelent. A gyűlés a város háza tanácstermében folyt le s azon a képviselőtestület tagjai ünneplő ruhában, szép számban jelentek meg. A vendégek sorában ott voltak Bartha Albert vezérkari alezredest és Hausmaninger Albert alezredest, hadtépállomásparancsnok.

A polgármester megnyitója.

A díszgyűlést a polgármester a következő beszéddel vezette be:

— Tekintetes Képviselőtestület! A magyar nemzetnek ma ünnepe van: Felsőge királyunknak ünnepeljük születése napját. Annak a királyunknak, a ki uralkodóink közül hosszú idők óta elsőül fordult figyelemmel és bizalommal székely fajunk iránt. Bizalmuk és szeretetünk kifejezéséül 82-es házezredünket a székely név használatának privilégiumával tüntette ki. Nőkünk, székelyudvarhelyieknek, ennélfogva Felső-

ges urunk és királyunk családi ünnepe különösképpen nagy jelentőségű nemzeti ünnep.

Azt hiszem, megegyed a tekintetes Képviselőtestület, hogy ez ünnep emelése céljából megragadjam az alkalmat és a magam részéről is a legnagyobb örömmel közöljem, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsőge az 1917. évi december hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával a háboru tartama alatt teljesített buzgó munkájuk elismeréséül *Sod* Domokos városi tanácsnoknak és *Szakáts* Zoltán rendőrkapitánynak a másodosztályú polgári hadi érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Azt hiszem, hogy ezerezt királyunk születésnapjának emlékezetesebbé tétele végett intézkedett városunk szeretett díszpolgára, nagyborosnyai Bartha Albert vezérkari alezredest uró méltósága is akéut, hogy a díszpolgári oklevele átvétele alkalmával tett ígéretének beváltásképpen negyedmillió adományának alapítólevelét a mai napról datálta.

Azt hiszem, hogy a tekintetes képviselőtestület beleegyezésével találkozott az az intézkedésem, hogy a napra díszközgyűlést hívtam össze, a melyre a velünk összeköttetésben levő katonai hatóságok képviselőit is vendégül bántorkodtam meghívni. Mielőtt konkrét határozati javaslatomat előterjeszteném, engedje meg a képviselőtestület, hogy Őméltósága alapítólevelének szövegét felolvastassam.

Bartha alezredest alapító levele.

A Zita királyné Ő császári és királyi Felsőge legmagasabb fővédősége alatt álló József főherceg erdélyi hadikiállítását Budapesten arra a célra létesítettem, hogy jövedelme Erdély háboruzántotta magyarságát, a magyar nemzet goriaczét, az ország végvárának erősségét segítse, új erőre hozza, hogy esetleg újra eljövendő megpróbáltatások a székelyt ismét készen és képesek találják Isten, Király és az osztatlan és egységes magyar Haza dicsősége védelmére.

Székelyudvarhely városában árvaházat kívánok teremteni: Kettőszázötvenezer koronát adományozok e célra a Hadikiállítás jövedelméből. Az összeget a Pesti magyar keresko-

delmi banknál Budapesten Székelyudvarhely város közönsége nevére szóló takarékbetét könyvben helyeztem el, a könyvet az alapítványi okirattal egyidőben letétbe helyezem Székelyudvarhely rendezett tanácsa város pénztárára. Az árvaház létesítésének részleteit állapítsa meg a város tekintetes Tanácsa egyetértésben a vármegyével és a magyar királyi kormány jóváhagyásával. Az alapító egyetlen kikötést tesz: az árvaház hivatalos nyelve kizárólag magyar legyen s benne nem- és valláskülönböztetés nélkül találjon hajlékot, szeretetet, magyar nevelést az elárvult székely gyermek.

Tábori posta 170, 1918. augusztus hó 17-dikén.
Bartha Albert, alezredes.

A határozati javaslat.

A lelkes éljenzés elültével a polgármester a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki a képviselőtestület, hogy a két városi tisztviselőnek kitüntetését a képviselőtestület örömmel tudomásul veszi és nekik jegyzőkönyvi kivonaton szerencsekívánatait fejezi ki.

Bartha Albert vezérkari alezredes Önéltóságának nemes szívével és nagyjelentőségű alapítványáért hálás köszönetet szavaz és a polgármester elnöklété alatt Dr. Sebesi János, Dr. Válcsek Ferencz, Landvay Imre, Forró Géza, Sőtörési Sámuel, Bodrogi Dénes, Tamás Albert képviselőtestületi tagokat kéri föl, hogy a jegyzőkönyvi kivonat átnyújtása mellett tolmácsolják Önéltóságát a város mély háláját és köszö-

netét. Utasítja a képviselőtestület a város polgármesterét, hogy a Felsőmagyarorsági párt és Felsőmagyarorsági főhercegnőnk, Jozsef főhercegnő Önéltőségét a mai ünnep alkalmából táviratilag üdvözzölje.

Utasítja a város polgármesterét, hogy Bartha Albert vezérkari alezredes Önéltóságát előtt köszönetét fejezze ki azon elévülhetetlen ténykedéséért, hogy a városban a közegészségügyre oly fontos és egyóbként éveken át előreláthatólag még megoldatlanul maradt uszoda kérdést megoldotta és annak idején itt székelt első hadsereg parancsnokság emlékeképpen uszodát épített. Utasítja a képviselőtestület a polgármestert, hogy ez intézménynek a város részére való átvétele iránt intézkedjék s felhatalmazza a polgármestert arra, hogy a tervok szerinti befejezéséhez az épületnek, amennyiben ez lehetséges lesz: a folyó évi költségvetés keretén belül a megtakarítások terhére a szükséges összeget igénybe vehesse, amennyiben pedig ezt a folyó évi költségvetés nem engedné meg fedezetéről a jövő évi költségvetés terhére gondoskodjék.

Mondja ki a képviselőtestület, hogy a város rendezése és szépítése körül érdemeket szerzett Hausmaninger Albert alezredes, állomásparancsnok részére a várost támogató munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz és hogy hálájának maradandó emlékekben is kifejezést adjon elhatározza, hogy a sétatér egyik útját a mai naptól Hausmaninger utóknak fogja elnevezni.

A közgyűlés a határozati javaslatot nagy lelkesedéssel magáévá tette, mire a gyűlés ünepi hangulatban véget ért és a közgyűlés tagjai illusztris vendégeikkel élve a hálaadó istentiszteletre vonultak.

Az ellátatlanok gabonavásárlása.

— Október 15-ig saját közönségükben megvásárolhatják egész évi szükségletüket. —

A hivatalos lap a közlekedési miniszter rendelkezését közli az ellátatlanoknak 1918. szept. 30-ika után a H. t. r. t. útján való terményvásárlásáról. A miniszternek korábbal utasítása szept. 30-ig szóló háziszükségletre a beszerzési utalványok alapján való egyéni bevásárlást csak 1918. szept. 30-ig terjedő időre engedélyezte. A mostani rendelkezésben a miniszter a következőképp intézkedett:

— A nem termelők és azok a termelők, akiknek házi és gazdasági szükségletét saját termésük teljesen nem fedezte, jogosítva vannak 1918. okt. 1-től 1919. aug. 15-ig terjedő háziszükségletüket a község területén termelt és még ott tároló készletekből továbbra is gabonában beszerezni.

Ehez képest a városok az ellátatlanok részére az 1918. okt. 1-től 1919. aug. 15-ig terjedő időszakban megfelelő háziszükségletet búzából, rozsából, kétszeresből és árpából 1918. évi okt. 1-től a Haditermény illetékes bizományosától megvásárolhatják.

A polgármester azokról a nem termelőkről, vagy részben termelőkről, akik fedezetlen háziszükségletüket jelen rendelkezés értelmében kívánják beszerezni, külön jegyzéket köteles készíteni. A polgármester a jegyzéket a vásárlás alkalmával a Haditermény illetékes bizományos a terménymennyiséget csakis a jegyzék ellenében szolgáltathatja ki.

A polgármester részéről a vásárlás mindig csak az illető város területén termelt és még a termelőnél, avagy a Haditermény bizományosánál tároló készletek erejéig történhet.

Amennyiben az ott termelt s tároló készletek a gazdasági év végéig terjedő összehozhatóság nem fedeznék, úgy a hiányzó mennyiség erejéig az egyes ellátatlanok a rendes hatósági ellátásban fognak részesülni.

A község a megvásárolt készletekkel szabadon nem rendelkezhetik, hanem azoknak az egyes ellátatlanok között való szétosztását csakis a miniszter által adott közelebbi utasítások szerint teljesítheti.

Amennyiben a termények őrlését a község (város) saját részéről végezteti, az őrlés csak vámorlás útján történhetik. A község (város) így

esetekben a félnek a lisztnek megfelelő korpa-mennyiséget is kiszolgáltatni köteles.

A törvényhatóság első tisztviselőjének és kormánybiztosoknak kötelessége, hogy a községeket a vásárlás, a terménytárolás és kezelés, az őrlés s a terményeknek vagy a lisztnek és korpának az ellátatlanok között való szétosztása tekintetében a legéberebb figyelemmel kísérik s minden visszaélés és mulasztás megtorlása iránt a legerélyesebben intézkedjenek.

Ezzel egyidejűleg az egyes egyén által beszerezhető terménymennyiségek tekintetében a következőket rendel a miniszter:

A polgármester a beszerzési utalványokat mindig a vásárló fél jogosan megillető fejkvóta alapulvételével állítja ki. Ehhez képest a beszerezhető mennyiség rendszeres tizedi munkát végző 15 éven felüli őstermelő férfi és női munkás részére fejenként 15 kilogramm, a 15 éven aluli őstermelő férfi és női munkásoknál, ugyancsak az őstermelő munkások családtagjainál fejenként 5 havonként 12 kilogramm termény. Mindekinél másnál a beszerezhető terménymennyiség továbbra is havonként és fejenként csak 10 kilogramm lehet. Kivételt képeznek azok, akikre nézve pótdagrészbeszélést, azaz magasabb fejkvótát állapított meg. Ezekre nézve a beszerzési utalványt az őket jogosan megillető pótdagoknak beszámításával kell kiállítani oly módon, hogy minden 1 kilogramm lisztnek 14 kilogramm gabona felel meg.

Oly vásárlásra jogosult egyének, akik beszerzési utalványaikat havi 10 kilogramm alapulvételével váltották ki, azonban őket a fennálló rendelkezések értelmében nagyobb terménymennyiség illeti meg, jogosítva vannak a polgármestertől aug. 1-től való számításul a 10 kg. meghaladó és őket jogosan megillető terménymennyiségre póttalványt kérni. A polgármester a póttalvány kiszolgáltatását meg nem tudhatja. A Haditermény bizományos a póttalványon feltüntetett mennyiséget az egyes feleknek kiszolgáltatni köteles.

A rendelet életbelépett.

Szegédsofföröknek alkalmas fiuk,

kik sofföröknek kiképzettek, felvétetnek
KLEIN ZSIGMOND cégnél.

**Páczolt fölgly uri szoba
börgarnitúrával eladó.**

Egy hó közigazgatása.

— A megye közeletása. —

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága Ugron Ákos főispán elnökletével f. hó 14-ikén tartotta aug. havi ülését.

Tárgysorozat rendén elsőnek Sebesi János alispán számolt be a jul. havi közg. mozzanatokról. Eszerint az alispáni hivatal 962 ügydarabot intézett el. A második vágómárha koutingust beszolgáltatták. A közlekedési miniszteriumban személyesen folytatott tárgyalásai eredményeképpen bejelentette, hogy a megye területéről semmi szemes gabonát el nem szállítanak és ezenfelül 330 waggon szemes gabonának megfelelő lisztet adnak közlekedésük biztosítására, amiathogy 400 waggon tengerit is kilátásba helyeztek, de függőben maradt azon kérdés, hogy ezt saját termésükből adják-e; ezzel szemben a megyét kötelezték, hogy legalább 130 waggon zabot szolgáltat be. Felmentette, hogy a megye közlekedése július hóban nagy nehézségekkel volt lebonyolítható, mert a rendelkezésre bocsátott csakély meysiség liszt mellett csak elégtelen liszt fejkvótát lehetett az ellátatlanoknak juttatni. Végül a mult ülésen egyik bizottsági tag által az alispán közgazdasági tevékenységére tett észrevételekre vonatkozólag tájékoztatta a bizottságot, miszerint az a bizonyos Osládon kiült turó egy nagyjuttai ember által szállítási igazolvány nélkül szállított s így a csadóréség által lefoglalt és a szolgabírósság által elárverezett sajtól származik, tehát fávórol sem képzte az alispán tulajdonát; ugyancsak az egyik fatermelő társaság által munkásainak kiutalt 6 kg-os tengerihez sincsen köze, mert azt a fatermelők beszerzési csoportja osztotta szét s a megállapított fejkvótát sem érte el. A bizottság az alispán jelentését és válaszait tudomásul vette.

Pál István biz. tag a lelkészeknek a hadisegélyek felvétele és a gabonaátvételi bizottságokból való kihagyását kérte, az alispán és a főjegyző azon válaszát azonban, hogy a lelkészekre e bizottságokban igenis szükség van, tudomásul vette.

Az árvaszék jelentését Gyárfás Pál dr. elnök terjesztette elő. Eszerint az árvaszék 1561 ügydarabot intézett el; gyámság alatt, 15222, gondnokság alatt 1047 egyént; a 7131 hadbavonalt családapai után 17208 kiskorut tartanak nyilván. — Dr. Lengyel József vm. főorvos jelentéséből kitűnt, hogy a közegészségügy kedvező volt, a hó végén ellenőrzés alatt mindössze 17 hevegyfertőző beteg maradt; a kórházban 130 beteg részesült ápolásban, kik közül hó végén 35 maradt vissza.

Kolumbán Lajos kir. tanfelügyelő beszámolt az 1917—18. tanévben kifejtett működéséről s a tanfelügyelősség munkásságáról. Bejelentette, hogy a közg. bizottság mult havi határozatából a főreáliskola helyébe torbbe volt és ez évről előadott felső kereskedelmi iskolának a jövő tanévi megnyitása tárgyában az előterjesztés elnöki uton megtörtént. Közölte, miszerint az Erdélyi gyermekért alakult egyesület elnökségétől javaslatára felhatalmazást nyert a vármegyében három helyen még pedig Dobogó-füredön, Bibarczfalván és Kórondon vármegyei szegény üdülésszerű iskolák gyermekek részére üdülő telepek szervezésére. A gyermekvédelem ezen újabb tervezetével közölte, hogy ez ügyben annyira előrehaladt tárgyalásai, hogy ez évben csupán azért nem volt legalább egy üdülőtelep megnyitható, mert az élelmezési nehézségeket nem lehetett volna legyőzni. A testi nevelés és amár kipróbált tornaünnepélyekbe az egész vármegyében való kifejlesztése céljából öt vármegyei tanítót Államköltségen 4 hétig tartó testnevelési tanfolyamra rendeltek be. Végül a tanfelügyelősségben történt változásokról számolt be. E jelentéssel kapcsolatosan Pál István kedves szavakkal emlékezett meg az U. H.-nak a városi iskolák érdekében irt közleményeiről és a kereskedelmi iskola, ugyancsak az ujonnan felállítandó fa- és fémipari szakiskola biztosításának érdekében minden megtehetőt kér megtenni. A tanfelügyelősség vonatkozó válaszát, mely szerint nincsen kétség az iskolák felállítása tekintetében, tudomásul vették.

A pénzügyigazgatóság jelentését Dr. Szabó Gyula h. igazgató terjesztette elő. Az adókiivetési munkálatok előrehaladtak; a harmadostályu koradók kiivetése megtörtént, 998 adóalapnál 290075 K adót állapítottak meg. Egyenlőadóban a 890,306 K követelésre jul. végéig 294,579 K-t fizettek be, fogyasztási adóban jul. hóban 173,213 K folyt be, bányaj. és jogilletékben 33,116 K-t, dohányj. jövedékben 63,287 K-t vettek be. Jul. hó végéig új hadisegély címén 96 községben 7655 család

részére 446,682 K, ideiglenes évi segély címén 877 család részére 148,910 K-t utalványoztak. Veress Béla kir. ügyész jelentésének tud. vétele után *Leichtner* Gyula műszaki tanácsos jelentése következett, melyből kitűnt, hogy a közutak általában véve jó állapotban vannak. A keresk. miniszter az elmúlt évben műtárgyak építésének költségvetésére 27,000 K-t folyósított. Az 1919. évi költségvetés elkészült; a királyi biztos rendelkezésére a felégetett lakó- és gazdasági épületek helyreállítására programot adott és azok sürgős megépítését javasolta. — *Zonda* József állategészségügyi felügyelő a száj- és körömfájás fellépte következtében a megye állategészségügyét kedvezőtlennek jelentette. — A jelentések sorát *Szekelyhidy* Viktor gazd. felügyelő zárta be, kinek jelentését másik helyen adjuk. Egynéhány felebezés elintézése után a gyűlés véget ért.

Nagyobb szabású méhészeti beruházások a vármegyében.

A földmivelésügyi miniszteriumban tanácskozások folytak az iránt, mikép lehetne a Székelyföldnek a méhészetre kedvező flóráját kiaknázni s a méztermést a tiszviselők naturalis kielégítésére méltányos áron fordítani. A tanácskozások sorrendjén megállapodás jött létre négy nagyobb méretű állami jellegű méhészgazdaság létesítése tárgyában s a határozat megtörténte után a kivitelre vonatkozó szóbeli utasításokat *Gál* Imre székelyföldi méhészeti kerület vezetője már át is vette. E szerint a Székelyföld területén a már beindított s egyleti jellegű méhészgazdaságon kívül vármegyénkben még 2 állami méhészgazdaság létesül azon pontokon, hol a flórális és éghajli viszonyok a gazdaság üzemére kedvezően hatnak. Egy nagyobb állami méhészgazdaság pedig Csikvármegyében lesz létesítve.

Hogy éppen vármegyénk nyeri a két, egyelőre 100—100 családos állami méhészgazdaságot, annak oka legfőképpen abban rejlik, hogy a vármegyei méhészegylet által megnyitandó méhészeti szakiskolával a székelyföldi méhészeti közigazgatás sulypontja a kerületvezetői székhellyel városunkba terelődött, s a méhészgazdaságok az iskolának lesznek kiegészítő szervei. A méhészgazdaságok, a célra tekintettel, természetesen a termelésre bázisozzák az üzemet, később azonban más irányokban is kifejlődnek.

A kerületi szakfelügyelő a szervezési munkálatokat már beindította és tárgyalat Szombathelyi-Majthényi polgármesterrel az irányban, hogy a gazdaságok részére szükséges területeket a községek, illetve közbirtokosságoktól biztosítsák. A polgármester, mint min. biztos, hivatva lesz a célra alkalmas területek tulajdonosával a szerződést megkötöni.

A méhészgazdaságok szervezése ügyében jön *Krcsedits* osztálytanácsos és *Valló* Árpád országos felügyelő újra a Székelyföldre, kikhez a mai napon a kerület szakfelügyelője csatlakozva, első sorban Csikmegye területén tartanak szemlét és veszik át a csikvármegyei törvényhatóság által a célra díjtalanul felalánlott területet, onnan Udvarhelyvármegyébe jönnek át s tekintenek meg több területet, melyek közül a legalkalmasabb területek biztosítását és átvételét a helyi vezetőség fogja eszközölni.

Az átvett területeken a beruházások azonnal megkezdődnek s a jövő év folyamán befejezést nyernek. Mindenik méhészgazdaságban önálló, kiképzett méhészmesterek alkalmaztatnak s igazgatásuk a székelyudvarhelyi központból történik.

Tekintettel arra, hogy az állami méhészgazdaságok egyes letarolt erdőségek vágterei mellett lesznek létesítve, remélhető, hogy azon közbirtokosságok, melyek a 4—5 kat. holdnyi erdei területek átadására lesznek felkérve, nem támasztanak nehézséget a területek díjtalan, vagy nagyon méltányos áron való átadása iránt s így elősegítik azt, hogy a szép és megbecsülhetetlen intézmények a vármegye gazdasági kultúrája emelése s a klíma fokozása érdekében mihamarább megvalósulhassanak.

A feldult Erdély ujjaépítési akciója.

— *Gál* Sándor belügyi államtitkár és *Ugron* Gábor királyi biztos Székelyudvarhelyen. —

Az elpusztított és felégetett erdélyi falvak ujjaépítése ügyében *Ugron* Gábor királyi biztos és *Gál* Sándor a belügyminiszterium államtitkára I. hó 14-én indultak el körutjukra. Három heti tartamra van tervezve ez a körút, a mely sorra vesz minden megyét, hogy megállapítsa az égetően sürgős teendőket és orvosolja a hiányokat és bajokat, melyek immár kerek két esztendeje lesz, hogy segítségért kiabálnak.

A körút alatt Maroshévíz, Borszék, Holló, Tolgyes, Ditró, Gyergyószentmiklós, Mádéfalva, Gyimes, Csikszentkereszt, Oláhfalva, Székelyudvarhely, Sövidék, Parajd és Szováta környékét keresik fel, a honnan Segesváron keresztül Brassóba utaznak. Innen pedig Marosvásárhelyt, Sósmezőt, Sepsi-szentgyörgyöt, Dévát, Hátszeget és Petrozsényt keresik fel.

Gál Sándor kíséretében utaznak: *Gáspár* Artur miniszteri tanácsos, *Jendrassik* Alfréd műszaki főtanácsos. *Ugron* Gábor kíséretében: *Rozsnyay* Dávid és *Sigray* mérnök.

Az illusztris társaság tegnap, szombaton érkezett meg Szentgyörgyvárosfaluba, honnan délre érkeztek be Székelyudvarhelyre.

Ugron Gábor, Erdély királyi biztosja a rekonstrukció munkálatainak lelkes vezetője a munkaterről a következőket mondotta:

— A mi akciónk lényegében építési akció. Minthogy csak a pusztulások színhelyén, az egyes falvakban és községekben állapíthatjuk meg a legpontosabban, miben lehetünk a lakosság segítségére, beutazzuk Erdély minden megyéjét és minden községét, hogy előre megállapított tervünk szerint és a nehézkesebb bürokratikus formák mellőzésével közvetlenül és azonnal kezdhesünk hozzá a felépítési munkálatokhoz. Az első feladat, hogy a készleteket és a hiányokat állapítsuk meg. Ezért megfelelő műszaki szervek is vannak a bizottságunkban, a kik a községek megsemmisülése alapján áttekintést szereznek arról, mennyi és milyen anyagokra, tömegcikkre, alkatrészekre van szükség a feldult községek gyors megépítéséhez.

— Természetesen nem szoritkozunk pusztán az építések műszaki előkészítésére, hanem programunkba vettük a háború által szenvedett nép minden sérelmének és minden bajának gyors és alapos orvoslását is. A hadi károk megállapítására, a segélyezések ügyére is ki fogunk terjeszkedni.

— A mi körutunknak meg lesz az a nagy előnye is, hogy esetről-esetre mindenütt a helyszínen közvetlenül léphetünk érintkezésbe az illetékes hatóságokkal és tényezőkkel és így a hosszadalmas hivatalos ut elkerülésével azonnal megadhatjuk a szükséges irányelveket és intézkedéseket. Különösen fontos ez azoknál az építkezéseknél, a melyek halasztást nem tűrnek. Ott ugyanis, a hol a lakosság háborús pusztítások következtében hajléktalanná vált, például Tolgyesen, azonnal fogamatba is vétetjük a munkálatokat, hogy legkésőbb ősszel már hajlékot nyújthassunk a lakosságnak.

A szükséges munkaerőt részben az állam, részben pedig maga a lakosság fogja szolgáltatni és mindenki, a ki az építéshez szükséges anyagot másképp megszerezni nem képes, a mi utasításaink szerint az államtól fogja megkapni az anyagot is. A segélyre szoruló szegény néposztályt ebben az akcióban teljesen mi látjuk el, de a jobb sorsban lévőknek is nyújtunk segítséget annyiban, a mennyiben állami támogatás nélkül tűzhelyeiket helyreállítani nem tudnák.

— Feladatainkról, munkaprogramunkról természetesen ma még részletesen beszámolni nem tudunk. Hiszen a helyszíni szemle és a bajok közvetlen meglátása fogják megadni azokat a szempontokat, a melyeket akciónk további folyamán bennünket vezetni fognak. A cél: felépíteni, helyreállítani a feldult részeket, segíteni, gyámolítani a lakosságot, orvosolni sürgősen minden bajt, pótolni minél előbb minden hiányt.

Az államtitkár és királyi biztos *Szentgyörgyvárosfaluban* az érdekeltek bevonásával tárgyalta és megállapították az ellenséges tüzvést okozott károkat és azok helyreállítása tekintetében

ben kijelentéseket tettek. *Szekelyudvarhelyre* d. e. 11 órakor érkeztek meg és egyenesen a megyeházára hajtottak, hol *Ugron* Akos főispán és *Sebesi* János alispán fogadták. A vendégek ebédre a főispán vendégei voltak, míg délután 4 órakor a megyeház nagytermébeu értekezletre gyűltek össze a tüzvést szenvedett községek képviselőinek bevonásával.

Gál Sándor államtitkár jelezte jövetelük célját és kijelentette, hogy tervük a kársegélyek tekintetében közvetlen tárgyalás útján megállapodásra jutni. Ezután *György* Venczel k. jegyző és *Mihály* Domokos plebános Vágás és Székelydobó, *Kádár* Albert k. jegyző Farczád, *Tankó* Péter k. bíró Malomfalva és *Gálffy* István k.-jegyző Márafalva községeket ért tüzkár tekintetében informáltak az államtitkárt és *Sebesi* János alispán, *Leichtner* Gyula műszaki tanácsos és *Szabó* Gábor főszolgabíró pedig az építkezési módokat és anyagok beszerzése iránt adtak információkat.

Szakáts Péter nyug. keresk. kamarai titkár a nagy közönség kársegélye ügyében intézett kérdést, hogy vajjon mikorra remélhető annak elintézése?

Az államtitkár odaadó készséggel és meleg érdeklődéssel hallgatta meg az egyes előterjesztéseket és tárgyalásokat folytatott a kérdés legjobb megoldása végett. Észleleteiről jegyzéket vétetett fel s az ügyek szanálását kilátásba helyezte. *Szakáts* Péter felszólalására megjegyezte, miszerint a segélyezésekre általános kijelentést nem tehet, azonban hangsúlyozta, hogy a kormány a legnagyobb méltányossággal állásponjtján áll, s ha halasztást szenvedett a kérdés rendezése, az tisztára azon mulik, hogy még sok községnek nem tárgyalták le kárbejelentését; mihelyt a szükséges fázisokon a dolog átmege, a kiutalás halasztást nem fog szenvedni. (Éljenzés.)

Koncz Ármín Homoród-fürdő helyreállítása érdekében emelt szót, melyre az államtitkár megjegyezte, hogy az ügyre figyelemmel lesznek. Ezután több magánfélnek előterjesztett kérését hallgatta meg az államtitkár.

Az illusztris társaság este Sebesi alispán vendége volt, s ma reggel a Sövidékre utazott.

„Irodalmi vérfürdő Székelyudvarhelyen“.

A következő sorok közlésére kértünk föl:

A levegő a torkomon akad, szívem verése eláll és ereimben megfagy a vér a borzalomtól, mikor a „Világ“ augusztus 11. számában a fenti cím alatt az udvarhelyi borzalmas vérfürdőről olvasok. Oh olvassák el Hölgyeim és Uraim, az egekre kérem, olvassák el a „Világ“ hirasát — de csak az erősebb idegzetűek, — mert az udvarhelyi vérfürdőhöz fogható véres esemény nincs a történelemben.

Nem tudom elfojtani egyéni érzelmeimet. Borzasztó, sőt egyenesen borzalmas kérem, hogy: „hogyan rendezett irodalmi vérfürdőt Szemlér Ferencz ur... a színház termében“. Irtóztató, hogy miképen „vonultak fel a környékbeli papok (ketten! Kakucs Ferencz és Szabó János t. i.) sötét rajokban az irodalmi esetre“. Iszonyatos, hogy miképen öntötte el a legyilkolt „fries magyar irodalom“ vére a színháztermet — és szörnyűsége! „az összegyűlt papok vérszomját még ez sem tudta kielégíteni“. Horribile dictu: „kijelentette“ (már mint Szemlér), hogy a magyar sajtó és irodalmat jórészt a magyarságtól idegen elemek csinálják, „a kik Páris mocskos erkölcselenségét kívánják a magyar pszichébe átültetni“... És őrjítő! őrjítő! hogy a magyar szempontból „indexre tett újságok között szokás szerint az első a Világ volt“. stb. stb... Itt ez borzasztó volt kérem. A mint privátim, a Világon kívül álló forrásból értesülök: mikor a gyilkos tagló működni kezdett a Szemlér kezében, a közönség síró-göröcsöket kapott a rémületől. Szász József darócruhába öltözött, parókát és báránybórsapkát tett a fejére és a kulisszák mögé rejtőzött, nehogy a gyilkos kiklopsz felfedezze benne a magyar irodalom tanárát. Herczeg letette nevét, méltóságát, doktori címét és Blumnak, meg írónaknak adta ki magát. Így akarta feledtetni, hogy neki is volna valami köze az

irodalomhoz és tudományhoz. Egyáltalán mindenki demokratának akart látszani, mert az irodalommal való rokonság fitogtatása a halált jelentette. Veterán ott a nyílt színen térdre roskadt, három ujját az ég felé emelve, 3 szor esküdt meg, hogy sohasem írt verset, se prózát, szívéből gyűlöli az írkat stb.

De elég már a tréfából, kedves Világ! Megnyugtathatjuk önöket. Nem történt Udvarhelyen augusztus 3-án semmi különös. Annyi volt az egész, hogy Szemlér Ferencz megmondta az igazat a Világ-féle magyar sajtóról. Nálunk nem rendkívüli, nálunk mindennapi dolog az igazmondás. Minkot így neveltek székely apáink. Persze önökre nézve valami borzasztó dolog az igazság feltárása: fekete halál... vérfürdő. Ugy-e? Önök ugy-e kedves Világ azért gyűlölik oly rettenetesen Szemlér igazgató urat, a miért mi ezertjük őt és tapsoltunk neki. Azért haragszunk rá, hogy megmondta az igazat. Mert önök szerint: „Azok az igazi hősök, a kik a hazugságot is fegyvertárukba igtatják” (Világ 1911. aug. 23.). A Szemlér féle hősök, a kik a hazugságot nem igtatják fegyvertárukba, ugy-e csak amolyan álhősök, a kiket önök nem nagyon szeretnek. Hiszen ha tulságosan szeretnék az igazmondókat, nemde saját magukkal jönnének ellentétbe. Vajjon nem a Világban láttak-e napvilágot a következő kedves sorok:

„Szeresd, szeresd a hazug szót.
Nem bűn az. Több. Erény.
Lágyabban cseng, mint az igaz,
Nem oly bántó, kemény...”

(A Világ 1914. évf. egyik januári száma.) Persze „ezek után érthető, ha Szemlér igazgató ur az önök szemében nem tudott „erény”-re szert tenni.

Mond meg az igazat s megharagszik a Világ! Avagy talán nem mondott igazat Szemlér Ferencz, a mikor a „magyar sajtó” méltatta és főképp talán akkor nem mondott igazat, a mikor magyar szempontból „a Világot indexre tette”? Emlékezzék vissza csak kedves Világ az 1916. évrre. Ekkor történt, hogy a Világ, mint a szabadkőművesség hivatalos lapja, a Nagy páholy utján 101 magyar szabadkőműves páholy minden egyes tagjától 20 K támogatást kért. De a segélyt nem kapta meg. Hogy miért nem? Magyarellenes tendenciájá miatt. A kelduló levélre többek között egyik páholy így válaszolt: „A Világ ahhoz a csoporthoz tartozik, a melyet a magyarság lekicsinylése, gunyolása, ki-kitörő magyarellenesség a tények nemzetiségű izű és célzatu elferdítése, a politikai célzattal bennünket támadó írkat, Scotus Viator stb feldicsérése jellemmez”. Ime a Világ hazafiaságát maguk az elvtársak is csak ennyire becsülik. Az elvtársak talán csak nem elfogultak! A Világék magyar szeretetére azonban még jellemzőbb a következő eset. Az utóbbi időben az ortodox zsidók német nyelvű hetilapja, az Ungarländische Judische Zeitung is megsokalta már azt a felsorolhatatlan számú inzultust, a mely a Világ-féle sajtó részéről érte a keresztény magyarságot és óva inta a radikális zsidókat, hogy végre-valahára hagyjanak fel a támadásokkal, mert ezekkel csak antiszemizmussal idéznek elő a magyarság körében. Vajjon Szemlér F. és az elvtársak után a komoly hitsorsosok és a józan fajtestvérek is elfogultak a Világnak a magyarság iránt táplált érzelmeit illetőleg?

Jaj, ha nem volna ilyen szűk itt ez a hely, ha legalább néhány oldalon át bizonyíthatnók a Világ „magyarszeretetét”, ha bevilágítanánk azokba a kulisszatitkokba, a melyeket a Világ magyar olvasói elől oly goudosan elrejt — egészen bizonyos vagyok benne, hogy nincs jó magyar ember, a ki olvasván cikkünket, utálattal ne gondolna a Világra.

Egyébként a hazafiságtól eltekintve — cikkünknek néhány adatára, különösen pedig „a környékbeli papokra” vonatkozólag — „a kik sötét rajokban vonultak fel az irodalmi és művészi estre” — kedves V. megjegyzésül csak ennyit:

„Szeresd, szeresd a hazug szót.
Nem bűn az. Több. Erény.

Ragyogó színez, hazug szók által
Erős, hatalmas — Isten lehetsz.”

Oh kedves V. Szeresd, szeresd a hazug szót. Szeresd, szeresd továbbra is! Igtasd ezután is fegyvertáradba a hazugságot. (Lásd fent.) Ez lesz a te dicsőséged.

A mi dicsőségünk pedig az lesz, hogy kiváló protestáns és katolikus vezéreink, továbbá kicsiny, de izig-vérig magyar kath. és protestáns sajtóink vezetése mellett, a magyar kormánnyal és minden jó magyar emberrel összefogva, harcolni fogunk a Világ-féle „magyar” lapok „hazafisága” és eszméi ellen.

Csiky Péter.

Életbelépett az ingatlanforgalmi korlátozás a városi ingatlanokra.

— Aug. 12-től kezdve nem lehet Székelyudvarhelyen házat vagy telket venni, tiz évre bérbeadni az Erdélyi Ingatlanforgalmi bizottság jóváhagyása nélkül. —

A 4000—1917. sz. M. E. rendelet óta Erdély területén ingatlanok vásárlása csak az esetben volt érvényes, ha az Erdélyi Ingatlanforgalmi bizottság azt jóváhagyta. A hivatalos lap tegnapi száma közli az új rendeletet, a mely szerint aug. 12-étől kezdve egy egész sor erdélyi város területén és környékén, így Székelyudvarhelyt is, ingatlanok elidegenítéséhez, vagy tiz évet meghaladó időre bérbe vagy haszonbérbeadáshoz az Erdélyrészi Ingatlanforgalmi bizottság jóváhagyása szükséges. Ezentul tehát minden ingatlanvételi szerződést be kell mutatni a bizottságnak és a vásár csak jóváhagyás után válik véglegesé.

A rendelet szövege a következő:

— A m. kir. miniszterium által a 4000—1917. M. E. sz. rendelet 2. §-ának kiegészítése tárgyában 2240—1918. M. E. sz. alatt kibocsátott (a Budapesti Közlöny 1918. évi 121. számában kihirdetett) rendelet alapján az Erdélyrészi Ingatlanforgalmi Bizottságnak a minisztertanácsnak hozzájárulásával elrendeltem, hogy a 4000—1917. M. E. számú rendelet 1. §-ában említett hatósági hozzájárulás Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott város, továbbá Abrudbánya, Beszterce, Brassó, Csikszereza, Dés, Déva, Dicsőszentmárton, Erzsébetváros, Fogaras, Gyergyószentmiklós, Gyulafehérvár, Hátszeg, Karánsebes, Kézdivásárhely, Lugos, Modgyes, Nagyonyed, Nagyszeben, Segesvár, Sepsiszentgyörgy, Szamosújvár, Szászrégen, Szászsebes, Szászváros, Székelyudvarhely, Szilágyosmlyó, Torda, Vajdahunyad, Vizakna és Zilah rendezett tanácsú város belsőségének területén fekvő ingatlanok elidegenítéséhez, vagy pedig tiz évet meghaladó időre bérbe vagy haszonbérbeadáshoz is szükséges.

Egyuttal a belügyminiszterrel egyetértve elrendelem, hogy az említett városok belsőségének területén fekvő ingatlanokra nézve a katasági hozzájárulás kérdésében ugyanazok a szervek döntenek, mint az ugyane városok belsőségén kívül fekvő ingatlanok elidegenítéséhez, vagy pedig tiz évet meghaladó időre bérbe- vagy haszonbérbeadáshoz szükséges hozzájárulás kérdésében.

Ez a rendelet 1918. augusztus hó 12. napján lép életbe.

Gróf Serényi Béla s. k.
m. kir. földművelésügyi miniszter.

VÁROS.

Hadiszolgáltatási térítések. A m. kir. honvédelmi miniszter ur a haditérítések tárgyában a következő rendeletet adta ki: A hadiszolgáltatási igényeknek egyezség útján való kielégítése érdekében sajtóközlemény adatott közre, amelyben a felek figyelme felhivatott arra, hogy a hadiszolgáltatási térítési és kártérítési igények gyorsabb kielégítése céljából a törvényhatósági közigazgatási bizottságnál egyezsége köthetnek. Az említett közleményben utalás történt arra a tapasztalati tényre, hogy ezt a kedvezményt az érdekeltek nálunk eddig alig vették igénybe, míg Ausztriában az ottani hasonló törvényes rendelkezés alapján az igénylők igen nagy része lép egyezsége, aminek folytán sokkal hamarabb jutnak a térítési összegek birtokába. A hadiszolgáltatást teljesített végleg még ki nem olgított felek saját jól felfogott érdekükben iparkodjanak egyezsége lépni, mivel különben ügyük elintézése a bejelentett igények óriási tömegére való tekintettel esetleg huzamosabb ideig kell várakozniok. Amennyiben tehát az érdekeltek közül valaki egyezsége akar kötni, jelentkezék Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságánál.

Vetőmag szükséglet bejelentése. A hatóság felhívja a város gazda közönségét, hogy őszi vetőmag szükségletét folyó hó 25 ig Lakatos tanácsoshoz jelentse be. A később történt bejelentések figyelmen kívül maradnak.

A cipő kiosztás rendje. A polgármester tájékoztató végett közli:

1. Kész lábbelit venni, vagy lábbelit rendelésre csináltatni csakis hatósági engedéllyel lehet. Engedély kell akkor is, ha a rendelő ad anyagot.
2. Lábbeli javításhoz is engedély kell, ha az anyagot ahhoz a hatóság adja.
3. A lábbeli vételi, javítási vagy megren-

delési engedélyt akként lehet elnyerni, hogy ki-e ebbeli kívánságát egy szükségleti bejelentési lapon a hatóság tudomására hozza. Ilyen nyomtatvány a városi vámkezelősnél (városháza, földszint balra) minden kedden, csütörtökön, szombaton délelőtt kapható. Ezt a nyomtatványt pontosan ki kell tölteni s azon megjelölni azt is, ha megrendelésre készítendő cipőről van szó, hogy a fél ad-e anyagot vagy a lábbeli készítő, vagy hatósági anyagból kíván-e a fél lábbelit készíttetni. Minden pár cipőre nézve külön bejelentő lapot kell kiállítani, cselédéknél és más alkalmazottaknál a bejelentési lapokat nem a gazda vagy alkalmazó nevére kell kiállítani, hanem annak a nevére, akinek a lábbelire szüksége van. A szükséglet bejelentő lapokat a városházán az emeleten a cipőkezelősnél kell beadni, hol azt is meg lehet tudni, hogy az engedélyt a felek mikor és hol fogják kikapni.

A Turul cipőgyár itteni raktárához érkezett lábbeliek kiosztására nézve közli: Ez a kiosztás az első hatósági kiosztás, ami éppen azért, de meg azért is, hogy a közönség ugy a raktárt, mint a hatóságot megrohanta, nem mehetett úgy, amint az kívánatos lett volna. E most említett okok miatt előfordulhat, hogy a kiosztásnál egyesekre nézve sérelmek fognak előfordulni. E sérelmek a jövő kiosztásnál nem fognak előfordulni, ha a közönség maga is fegyelmet tart s a hatóságot támogatja. A hatóság intézkedett, hogy a Turul raktárában előjegyzések elő ne forduljanak. Kész lábbeliek érkeztek a hatóság hirdetésményileg fogja a közönséget tájékoztatni, hogy a cipőjegyek kiosztása mikor fog megkezdődni. Azt ugyanis a hatóság jövőben megengedni nem fogja, hogy a kiosztás a még a megérkezett anyag számbavétele és a cipőjegyek szétosztása előtt megtörténjék. A most kiutalásra kerülő cipőkre szóló utalványokat a rondes utalványozási napokon (kedd, csütörtök, szombat) lehet kiváltani s azok, kik arra utalványt kaptak, folyó hó 19 től kezdve vehetik át a cipőket a Turul cipőraktárból. A kiadott jegyek a jövő hó 15-ig érvényesek.

HIREK.

Székelyudvarhely, aug. 18.

Öfelsége születése napját Székelyudvarhely város közönsége a nap jelentőségéhez mért fényvel és belső igazi érzéssel ünnepelte meg. A város képviselőtestülete tegnap reggel diszközgyűlést tartott, melyen a polgármester vázolta meleg szavakkal a nap jelentőségét. Délelőtt a róm. kat. és ref. templomokban hálaadó istentiszteletek voltak, melyekre a város képviselőtestülete illusztris vendégével Bartha Albert vezérkari alezredessel és Hausmaninger Albert alezredessel, a helybeli hadtámállomás parancsnokával egyetemben vonult fel, a minthogy azon megjelentek az összes hivatalok is testületileg. A király születésnapja alkalmából Hausmaninger alezredes délben ebédet adott, melyen Öfelségét a vendéglátó alezredes köszöntötte fel.

Eljegyzés. Bakó Margitot eljegyezte Burgardt József.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dénes Ferencz székelyudvarhelyi főreáliskolai r. tanárt a dévai állami főreáliskolához áthelyezte. Dénes Ferencz tanár áthelyezésével megszünt főreáliskolánk összes tanárai áthelyezést nyertek.

Házasság. Dr. Szabó József és Gottfried Genovéva f. hó 15-én tartották esküvőjüket Nagyszebenben.

„Hausmaninger ut.” Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap tartott diszgyűlésében a sétatér főutját Hausmaninger utnak nevezte el. A polgármestert ezen javaslata megtételére az a jóakaratu készség és figyelem és áldozatkészség készítette, melyet Hausmaninger Albert alezredes, állomásparancsnok a város szépitése, rendezése és az uszoda csatornázása körül kifejtett. A város képviselőtestülete lelkesedéssel tette magáévá az indítványt, hogy ezzel a tényleg alezredesnek, ki minden városi közügyet a legmelegebb készséggel, áldozatok meghozatalával támogat, háláját kifejezze. Szives örömmel üdvözljük Hausmaninger Albert alezredest eme csodakély, bár a hála minden jellegét magánbördő határozat alkalmából.

Tanügyi áthelyezések és kinevezések. A vármegyei iskolák személyzetében a következő változások történtek: *As áll. el. iskolák körében: Bakó Lénke* szamosdobi áll. el. iskolától az alsócsfalvi áll. el. iskolához helyeztetett át, *Szedleresi József* a kobátfalvi, *Mihályi Károly* a felsőboldogfalvi iskolához neveztetett ki, áll. el. iskolai tanítóné. *Szőke Géza* a bögözi áll. iskolához osztatott be szolgálatlétére Földes Ferencz helyettesítésére. Kinevezettek és beosztásra a tanfelügyelő rendelkezésére bocsátottak: *Szász Erzsébet, Erdélyi Sámuel, Babó Áron, Andrassy Albert, Baló Sámuel, Parkas Dénes, Szántó Ferencz* okl. tanítók. A székelyudvarhelyi polg. fiúiskolától *Dr. Novákné Kiss Irén* áthelyeztetése folytán megüresedett állásra *Veszely Judit* szakiskolai polg. iskolai segéd tanítóné osztatott be. A székelykereszturi tanítóképző intézettől: *Berzácsy László* a jászberényi, *Osiky István* és *Kovács Ábel* a máramarosszigeti, *Pasnary Győző* a modori, *Pepity Károly* a dévai m. kir. áll. el. népiskolai tanítóképző intézetbe helyeztetett át a szolgálat érdekében; a székelykereszturi képzőhöz pedig eddig *Bartal Alajos* modosi, *Neubrunn Tóbiás* törökbecsei polg. iskolai és képesített tanítóképzői tanárok nevezettek ki tanárokká.

Kinevezés. A belügyminiszter ifj. *Pál István* es. és kir. 62. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot a budapesti m. kir. államrendőrségnél rendőrfelügyelővé kinevezte.

Az unitáriusok új főgondnoka. A legnagyobb részt székelyekből álló unitárius vallásközönség nagyjelentőségű választás előtt áll. Az elmúlt esztendőben meghalt ugyanis *Fekete Gábor* v. b. t. t. egyházi főgondnoknak s most az ő megüresedett helye körül betöltés végett napirendre. A választás az idei főtanácsi gyűlésen lesz, mely az őszben, Kolozsvárt fog megtartani. A választás — amint a hangulathól előre megállapítható — ha nem is lesz egyhangú, de a tulajdonképpeni többség véleménye szerint *Br. Daniel* Lajos vargyasi vagybirtokos, országgyűlési képviselő lesz. A Daniel családok az unitárius egyház történetében kiváló neve van. *Br. Daniel* Lajos pedig a székelység érdekében kifejtett buzgó eredményes tevékenységével, különösen pedig a székelykereszturi gimnáziumnak fejlesztése és építése körüli önzetlen munkálkodásával oly nagyon beírta nevét az unitárius szivekbe, hogy e díszes méltóság betöltésénél alig jöhet szóba más név.

Panaszkönyv. A következő levelet vettük: *Tekintetes Szerkesztő úr!* A mindennapi életben talán nem foglal el valami jelentőségteljes helyet, hanem mert jellemző a mi minden csoporton kívül álló helyzetünkre, a gyufára s a vele való visszaélésre kívánom felhívni az illetékesek figyelmét. A gyufa árát ugyanis 8 fillérbe maximálták, s hogy ezt mennyire tartják be a helyi piacon, szabadjon reámutatnom azon visszaállapotra, hogy itt egyik boltban tényleg 8 fillérrel vásároltam meg azt, míg odább egy két házzal ugyanazt a minőségű gyufát már 20 fillérrel mérik és így is kegyet akarnak gyakorolni rajtunk szegény magsanyargatott és kiszolgáltatott halandókon. Gondolom, helyes lenne, ha az ilyen visszaéléseket a rendőrség hivatalból üldöznék, nem várva semmi feljelentésre. Soraim szives közlését kérve stb. — y.)

A zsidó hitközség a király születése napja alkalmából istentiszteletet tartott, melyen *Stein* Abraham főrabbi mondott alkalmi beszédet.

Felemlik a cipőárakat. A jövő héten rendelet jelenik meg, amely a bőr árának rendelettel történt felemlése következtében a cipők árát fogja felemelni körülbelül 20—25 százalékkal. A gyári máncscipő árát 54 K-ról 65 K-ra, a női máncscipőt 50 K-ról 62 K-ra, magas-szárú férficipőt 65 K-ról 82 K-ra. A gyári cipők árának emelkedésével egyidejűleg a kisiparosok által készített cipők árai is emelkednek. A férficipő 165 K-ról 180 K-ra, a női cipő 160 K-ról 175 K-ra. A javítások munkadíját ugyanilyen arányban emelik fel. A maximális be nem tartását szigorúan büntetik.

Pörgetett méz kiosztása. A vármegyei Méhészgyeget elnöksége, mint a múlt évben is, a székelyudvarhelyi közönség részére 5 métermázsza mézet biztosított s a mézet a termelőktől megvásárolta. A megvásárolt mézet az elnökség a hó végén, lapunk jövő számában közlendő napon és árért fogja a közönségnek kiosztani. Az egylet telepein termelt mézet — a létesítendő állami méhészgazdaság méhészrei részére felso-gitó etetésre a földmivelésügyi miniszter lekötötte s így azt a közönség részére az elnökség nem bocsáthatja rendelkezésre.

Gyümölcsforgalmának korlátozása. A következő sorokat vettük: A vasutvonal mentén fekvő községek lakosai panaszkodnak az iránt, hogy a városba indított s kézi kosarakba hozott gyümölcsökkel a vonat személyzete nem engedi őket a vonatra felszállani, vagy ha felszállottak — úgy fejenkiút és kosarankint 4—4 kor. viteldíjat szednek be vagy a csümpöcsöt elkobozzák. Miután a gyümölcsnek kézipodgyászbau való szállítását be-tiltó miniszteri rendelkezésekről tudomásul nem bírunk, a vonat személyzete pedig a közönséget kellőképpen nem világosítja fel, a közönség felvilágosítása és megnyugtatója szempontjából ez uton intézünk kérdést a vasutigazgatósághoz, sziveskednék közölni velük, hogy a tiltó rendelkezés honnan és mi célból ered és mióta van életbe léptetve? Türelmetlen ugyanis azaz állapot, hogy Székelyudvarhelynek eléggé szétfoszlott piacza az áruktól még ilyen uton is visszatartassék — s a városi közönség a nyári gyümölcs élvezetétől megfosztassék.

Nyilvános köszönet. A következő sorok közlésére kértünk fel: *Szalontai Béláné* Árkossy Vilma bözdői áll. el. iskolai tanítóné jótékony-célú előadás jövedelméből 45 K-át küldött be a háborubau elesett tanító özvegyei és árvái részére létesített alapjára. A pénzt a mai napon rendelkezési helyére juttattam. *Kolumbán Lajos* kir. tanfelügyelő.

Az új tanév szeptember elsején kezdődik. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az iskolai hatóságokhoz intézett rendeletében és az egyházi főhatóságokhoz intézett átiratában olyképp intézkedett, hogy az összes tanintézetekben az 1918—19. tanév is a rendes időben *szeptember 1-én* vegye kezdetét. Felhatalmazza a rendelet a férfitanintézményok igazgatóit, hogy a szülek az őszi és tavaszi munkálatok idején 3—3 heti szabadságot engedélyoznek.

Kirándulás az almási barlangba. *Ajtay János* hom.-almási unitárius lelkész a homoródalmási barlang megtekintésére társas kirándulást szervez. Az ide vonatkozó meghívó szerint indulás saját kocsikon — (helyesebb szekerekben) — a homoródalmási templom pinczétéről! augusztus 20-án reggel 7 órakor. Érkezés a Kőmezőjébe 9 $\frac{1}{2}$ órakor. Innen $\frac{1}{2}$ órai pihenő s 10 órás után a barlang és környékének meglátogatása gyalog. Ezt követőleg ebéd a Kőmezőjében. Délután 5 órakor indulás haza. A távolabbi községekből jövő kirándulóknak czélszerű lesz még aug. 19-én este 6 órára Homoródalmásra jönniök, a hol ingyenes elszállásolásban részesülnek, ha ebbeli szándékukat bejelentik. A közlekedési nehézségek miatt arra is felhívják a kirándulókat, hogy étel- és italkvótájukat a saját érdekükben sziveskedjenek magukkal hozni. Ugyszintén czélszerű lesz gyertyát, vagy villamos zseblámpát s megfelelő viseltes öltözéket hozniök a barlangi barangoláshoz.

A méhésztelep látogatását az egylet elnöksége a telepen beindított leltározási munkálatok zavartalan végzése miatt egyelőre beszüntette. Midőn ezt a közönség tudomására hozza, kéri a közönséget, hogy aki vendégeit a telep megtekintésére óhajtja vezetni — sziveskedjék az egylet titkárától a díjtalan belépő jegyet kikérni, mivel ennek felmutatása nélkül az alkalmazottak a telepre sokit sem bocsáthatnak be. A látogatási engedélyt az egylet bármikor szives készséggel kiszolgáltatja.

A burgonya maximális ára. A közlelemezési miniszter a törvényhatóságokhoz intézett körtáviratában a korai burgonyáért fizetendő legmagasabb árakat métermázsánként 1918. aug. 15-ig 55 koronába, augusztus 16—25-ig 45 koronában, augusztus 26—31-ig 35 koronában állapította meg. Elrendelem továbbá, hogy 1918. augusztus 5—15-ig bezárólag az országos burgo-

nya közvetítő irodának, illetve az általa kijelölt vevőnek átadott korai burgonyakészletek után a megállapított legmagasabb áron felül a 17427—1918. III. sz. rendelettel engedélyezett 15 korona felár helyett métermázsánként 10 korona felár fizetessék.

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Polgári iskolás leányokat

felveszek kosztba és lakásba. NAGY ALADÁRNÉ
Betlen-utca 49. szám.

Meghívó.

A székelyudvarhelyi r. k. jel. első temetkezési egylet

augusztus 25-én a róm. kath. el. fiúiskola (Barátok iskolája) helyiségében d. u. 2 órakor fogja megtartani

XIII-ik rendes közgyűlését,

melyre az egyleti tagok és az érdeklődők sz uton is meghivatnak. **Az elnökség.**

Eladó egy PS 10 lóerős magánjáró benzínmotor 800 mm. Hoferséplővel teljes felszereléssel, üzemben megtekinthető. Továbbá egy 4 lovas járgány gép minden hozzátartozó részekkel, cséplő nélkül. Ifj. DAVID DOMOKOS gépésznél Székelyudvarhelyt.

Egy emeletes új ház

Baróton forgalmas helyen ELADÓ Értekezhetni lehet Dr. Fábrián László ügyvéd irodájában Baróton.

Hirdetmény.

A szentkeresztbányai vasgyár $\frac{1}{11}$ -ed része szabadkézből eladó. Értekezni lehet **Lántzky J. Sándor** vasgyártulajdonossal Székelyudvarhely, Szentimre-u. 22. sz.

Eladó ház Kossuth-u. 109. sz.

Értekezni lehet a tulajdonossal Kossuth-u. 118a.

Eladó ház. A Szent-Imre-utczában egy emeletes kőház eladó. Cím a kiadóhivatalban.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék.
2498—917. szám.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Kecskés Jánosné szül. Bálint Amália ravai lakos részéről az 1911. I. t. cz. 733. §-ának 1. pontja alapján előterjesztett kérelem folytán az állítólag eltűnt Kecskés János volt ravai lakos holtaknyilvánítása iránt az eljárást a mai napon megindította és az eltűnt részére ügygondnokul Dr. Pál Ernő ügyvéd székelyudvarhelyi lakost rendelte ki.

Felhívja a kir. törvényszék az eltűntet és mindazokat, akiknek az eltűnt életbenlétéről tudomásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot az eltűnt életbenlétéről értesítsék, egy-szersmind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az eltűntnek életbenléte megállapítható, mert ellenkező esetben a bíróság az eltűntet a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt harmadszori beiktatását követő naptól számított egy év letelte után hirtőllag holtak fogja nyilvánítani.

Székelyudvarhely, 1917. okt. 31.

Dr. Hóán Béla s. k., kir. széki elnök, mint elnök, Dr. Gölner Béla s. k., kir. ítélő:áblai bíró eladó.

A kiadmány hitelélül:
Derzsi Samu, s. hiv. tisztviselő.

an szerencsém a t. közönség szives tudomása hozni, hogy Oroszfogságból hazaérkeztem és **Órás és ékszerészüzletemet** Deák-téri régi helyiségemben újból megnyitottam. A közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel **Izsákovits Bernát.**

